

Zaak C-410/20

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

2 september 2020

Verwijzende rechter:

Audiencia Provincial de A Coruña (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 juli 2020

Appellante en verwerende partij in eerste instantie:

Banco Santander, S.A.

Geïntimeerden en verzoekende partijen in eerste instantie:

J.A.C.

M.C.P.R.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep dat is ingesteld door Banco Santander S. A. (overnemende instelling door fusie met Banco Popular Español, S. A.) en ziet op de handhaving en haalbaarheid van de vordering tot nietigverklaring wegens een gebrek in de wilsverklaring met betrekking tot de verwerving van door een financiële instelling (in casu Banco Popular Español, S. A.) uitgegeven en openbaar aangeboden aandelen naar aanleiding van een kapitaalverhoging, wanneer de belegger de vordering instelt na de beëindiging van de procedure waarbij de uitgevende instelling is afgewikkeld en alle aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal vóór de afwikkeling was verdeeld, zijn afgeschreven.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

De vraag die de verwijzende rechter opwerpt, betreft de verenigbaarheid van de in artikel 1300 van de Código Civil (Spaans burgerlijk wetboek) bedoelde

nietigverklaring, een rechtsmiddel om terugbetaling te verkrijgen van het geïnvesteerde bedrag in aandelen die door een financiële instelling zijn uitgegeven naar aanleiding van een openbaar aanbod tot inschrijving, met de in richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 neergelegde afwikkelingsbeginselen en in het bijzonder met het beginsel dat de aandeelhouders de verliezen moeten dragen.

Prejudiciële vragen

1. Moeten artikel 34, lid 1, onder a), artikel 53, leden 1 en 3, en artikel 60, lid 2, onder b) en e), van richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014, wanneer alle aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal van een financiële instelling was verdeeld zijn afgeschreven in een procedure tot afwikkeling van die instelling, aldus worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzetten dat personen die enkele maanden vóór het begin van de afwikkelingsprocedure aandelen hebben verworven naar aanleiding van een kapitaalverhoging door middel van een openbaar aanbod tot inschrijving, tegen de uitgevende instelling of de uit een latere fusie door overname ontstane instelling een schadevordering of soortgelijke vordering kunnen instellen op grond van gebrekkige informatie in het prospectus van de uitgifte?
2. Verzetten artikel 34, lid 1, onder a), artikel 53, lid 3, en artikel 60, lid 2, onder b), van richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 zich er in dezelfde omstandigheden als in de vorige vraag tegen dat de rechter naar aanleiding van een vordering die is ingesteld na de afwikkeling, de uitgevende instelling of haar rechtsopvolger onder algemene titel veroordeelt tot terugbetaling van de tegenwaarde van de geplaatste aandelen en tot betaling van rente als gevolg van de vernietiging met terugwerkende kracht (ex tunc) van de overeenkomst tot inschrijving op aandelen?

Relevante bepalingen van Unierecht

Artikel 267 VWEU

Artikel 31, lid 1, onder a), artikel 53, leden 1 en 3, en artikel 60, lid 2, onder b) en e), van richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van richtlijn 82/891/EEG van de Raad en richtlijnen 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU en 2013/36/EU en verordeningen (EU) nr. 1093/2010 en (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad

Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG

Verordening (EU) nr. 806/2014: artikelen 18, 22 en 24

Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Tweede kamer) van 19 december 2013, zaak C-174/12 (EU:C:2013:856, punten 44 en 68)

Relevante bepalingen van nationaal recht

Ley 11/2015 de recuperación y resolución de entidades de crédito y empresas de servicios de inversión (wet 11/2015 houdende herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen; hierna: „wet 11/2015”) van 18 juni 2015

Real Decreto Legislativo 4/2015 (koninklijk wetgevend besluit 4/2015) van 23 oktober 2015 tot goedkeuring van de geconsolideerde tekst van de Ley del Mercado de Valores (wet op de effectenmarkt)

Código civil: artikelen 1300, 1301, 1303, 1307, 1309 en 1314

Besluit van het FROB (Spaans fonds voor een geordende herstructurering van de banksector) van 7 juni 2017 [bekendgemaakt in het Boletín Oficial del Estado (Spaans publicatieblad) van 30 juni 2017]: derde rechtsoverweging en dictum

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 In juni 2016 heeft Banco Popular Español, S. A. een kapitaalverhoging doorgevoerd door middel van een openbaar aanbod tot inschrijving.
- 2 Verzoekers in eerste instantie, een echtpaar, zijn niet-professionele beleggers die 6 890 EUR hebben belegd. Zij hebben ingeschreven op 5 512 van de uitgegeven aandelen.
- 3 In het laatste kwartaal van 2016 heeft Banco Popular Español, S. A. aanzienlijke waardecorrecties op haar activa toegepast, wat dat boekjaar tot een verlies van 3,848 miljard EUR heeft geleid.
- 4 Op 3 april 2017 heeft Banco Popular Español, S. A. de Comisión Nacional del Mercado de Valores (nationale commissie voor de effectenmarkt) in kennis gesteld van bepaalde onregelmatigheden in de jaarrekening over het boekjaar 2016, waarbij werd aangegeven dat de impact van die onregelmatigheden op de jaarrekening niet significant zou zijn en dat het derhalve niet nodig was om de jaarrekening opnieuw op te stellen.

- 5 Op 7 juni 2017 is besloten tot afwikkeling van Banco Popular Español, S. A. Alle aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal was verdeeld, werden zonder tegenprestatie afgeschreven.
- 6 In maart 2018 hebben J. Á. C en M. C. P. R, die door de afwikkeling en de afschrijving van de aandelen hun gehele belegging hebben verloren, tegen Banco Popular Español, S. A. een vordering ingesteld tot vernietiging van de overeenkomst tot verwerving van aandelen. Betoogd werd dat er sprake was van het wilsgebrek dwaling, aangezien zij hadden hun toestemming hadden verleend op basis van onjuiste en onvolledige boekhoudkundige en financiële informatie in het prospectus van de uitgifte, of – subsidiair – van bedrog, namelijk vervalsing en bewuste achterhouding van de informatie met betrekking tot de financiële situatie van de vennootschap. In de vordering verzochten zij om veroordeling van verweerster in eerste instantie tot betaling van het bedrag van 6 890 EUR, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de datum van betaling.
- 7 Ter verdediging heeft Banco Santander S. A. onder meer aangevoerd dat het afwikkelingsproces van Banco Popular is goedgekeurd en uitgevoerd overeenkomstig de toepasselijke wetgeving, die tot doel heeft te voorkomen dat de moeilijkheden waarin een financiële instelling zich kan bevinden gevolgen hebben voor de middelen van de belastingplichtigen en die derhalve bepaalt dat de verliezen worden gedragen door de aandeelhouders en crediteuren van financiële instellingen. Volgens het bail-in beginsel worden de verliezen van instellingen in moeilijkheden in de eerste plaats gedragen door de aandeelhouders en vervolgens door de houders van bepaalde financiële instrumenten.
- 8 De rechter in eerste aanleg heeft de vordering toegewezen, de verwerving van de aandelen nietig verklaard wegens een wilsgebrek en de terugbetaling van het geïnvesteerde bedrag, vermeerderd met de wettelijke rente, gelast.
- 9 Banco Santander S. A. heeft hoger beroep ingesteld tegen het vonnis in eerste aanleg.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 10 Samengevat staat de ingestelde vordering tot nietigverklaring volgens verzoekers in eerste aanleg en thans geïntimeerden los van de afwikkeling van Banco Popular en de gevolgen daarvan. Zij hebben, onder verwijzing van het arrest van het Hof van 19 december 2013, zaak C-174/12 (Alfred Hirmann tegen ImmoFinanz AG), ook aangevoerd dat het volgens de rechtspraak van het Hof mogelijk is om de overeenkomst tot inschrijving op aandelen te vernietigen wegens een wilsgebrek wanneer het gaat om een wezenlijk wilsgebrek dat bepalend is voor de verleende toestemming.
- 11 Banco Santander, verweerster in eerste aanleg en appellante, stelt samengevat dat op de vraag die de verwijzende rechter stelt een rechtstreeks antwoord kan worden gevonden in het Spaanse recht, specifiek in wet 11/2015 van 18 juni 2015, waarbij

richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 is omgezet in het nationale recht. Zij heeft zich op het standpunt gesteld dat de vordering, voor zover deze strekt tot het verkrijgen van een vergoeding, tot doel heeft de gevolgen van de afwikkeling te omzeilen, namelijk dat de verliezen moeten worden gedragen door de houders van de kapitaalinstrumenten waarmee de bail-in is uitgevoerd.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 12 Voor de beslechting van het geding moet in de eerste plaats worden nagegaan of de in het arrest van het Hof (Tweede kamer) van 19 december 2013 genoemde omstandigheid dat het Unierecht met betrekking tot prospectusaansprakelijkheid en aansprakelijkheid voor relevante feiten onafhankelijk is ten opzichte van het recht dat tot doel heeft de onaantastbaarheid van het maatschappelijk kapitaal te waarborgen, ook kan worden ingeroepen om dergelijke vorderingen of andersoortige vorderingen met gelijkwaardige gevolgen, zoals vorderingen tot nietigverklaring wegens dwaling, te handhaven wanneer als tegenargument een beroep wordt gedaan op de beginselen en de bepalingen van richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014, waaronder het beginsel dat de verliezen moeten worden gedragen door de aandeelhouders en de bepalingen die van toepassing zijn op de concrete gevolgen van een bail-in, met een volledige afschrijving van de aandelen en andere kapitaalinstrumenten.
- 13 De tweede vraag betreft specifiek de vordering tot nietigverklaring en deels ook de betekenis en reikwijdte van de in artikel 60, lid 2, onder b), van richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 genoemde uitzondering met betrekking tot „reeds te betalen verplichtingen”. Volgens de verwijzende rechter is het duidelijk dat de terugbetaling van het bedrag van de aandelen die door de aandeelhouder nog niet is gevorderd vóór de aanvang van de afwikkelingsprocedure, niet kan worden aangemerkt als reeds te betalen verplichting. Als er echter een vordering tot nietigverklaring kan worden ingesteld, dan zou verzoekers' terugbetalingsvordering door de terugwerkende kracht van de nietigverklaring vóór de afwikkeling van de uitgevende bank zijn ingesteld en zouden de beleggers in casu dus niet de hoedanigheid van aandeelhouders, maar van crediteuren van de bank hebben.